

Det Samfundsvidenskabelige Fakultet	OMPRØVE, august 2017
Juridisk kandidateksamen	Ordning:
Del/delprøve/fase: 2. år af bacheloruddannelsen	
Fag: Forvaltningsret	
Opgavetype: AO	
Antal sider i opgavesættet (incl. forsiden): 6	
Eksamensdag: Fredag den 4. august 2017 kl. 9.00 – 14.00	
Eksamenslokale:	
Tilladte medbragte hjælpemidler: Alle - herunder batteridrevet PC som opslagsværk	
Materiale der udleveres til eksaminanden: Intet ud over opgaveteksten	

(Det bemærkes, at der ikke foretages opgavegennemgang)

Der gøres opmærksom på, at ved direkte indtastning af karakterer vil nogle studerende få deres karakter at vide før andre studerende. Dette skyldes, at det er individuelt, hvornår de enkelte eksaminatorer/censorer indtaster karaktererne. Alle karakterer vil dog være færdigindtastet fredag den 1. september 2017 inden kl. 18.00, hvorfra klagefristen starter.

AO 1

Madsens Mam var en registreret fødevarevirksomhed, som leverede brød og andet bagværk til madordninger i kommunale daginstitutioner. Virksomheden var ejet og blev drevet af direktør og bagermester Mads Madsen. Mads Madsen lagde megen vægt på at holde en høj standard, både hvad angik bagværkets kvalitet og hygiejnen, og var meget stolt af, at han havde en såkaldt "Elite-smiley".

Madsens Mam bagte brødet mv. i et køkken, der var beliggende i kælderen i Mads Madsens private bolig. Natten til den 13. december 2016 skete der det uheldige, at en rotte kom op gennem et afløb i gulvet, idet en skrue i den rist, der sad over afløbet, havde løsnet sig, således at rotten kunne skubbe risten til side og komme op i køkkenet. Rotten spiste nogle rosiner, idet den bed hul i en enkelt af i alt tre kraftige plastsække med rosiner, der stod på en reol. Desuden efterlod den sig ekskrementer på gulvet neden for reolen. Rotten forlod herefter kælderen ad samme vej, som den var kommet.

Den 13. december 2016, kl. 8, da Mads Madsen netop var på vej ned i køkkenet, bankede det på døren, og udenfor stod en kontrollant (tilsynsførende) fra Fødevarestyrelsen, der præsenterede sig som Else M. Siig. Hun viste et ID-kort fra Fødevarestyrelsen og oplyste, at hun var kommet for at gennemføre et rutinemæssigt kontrolbesøg. Mads Madsen spurgte hende, om hun bare kunne komme og ransage på hans bopæl og tilmed uden varsel, hvortil Else M. Siig svarede, at "det er der hjemmel til i tvangsindgrebsloven, og der står også, at vi kan komme uanmeldt, så man ikke kan sjuske til daglig og kun har orden i tingene, når man ved, at vi kommer".

Mads Madsen lod hende derfor komme indenfor og lod hende gå rundt alene i kælderen, mens han gik ind på sit kontor i stue-etagen og gennemgik dagens bestillinger og bestilte nye varer. Efter nogle få minutter fik Else M. Siig øje på rosinsækken med hul i og rosinerne, der var løbet ud af hullet. Da hun kom tæt på, kunne hun se rotteekskrementerne (som hun først troede var rosiner). Straks efter nærmest løb hun ud i sin bil og skrev på sin bærbare pc en afgørelse, der i sin helhed var sålydende:

"Fødevarestyrelsen giver hermed med omgående virkning virksomheden påbud om at kassere samtlige rosinsække i virksomheden samt nedlægger forbud mod at bruge køkkenet til fremstilling af fødevarer, indtil (1) samtlige mus og rotter er udryddet ved tilkaldelse af en autoriseret skadedyrsbekæmper, (2) risikoen for fremtidige angreb er effektivt afværget, og (3) køkkenet er grundigt rengjort. Afgørelsen er truffet med hjemmel i Fødevareloven".

Da hendes bærbare printer ikke virkede, tog hun sin bærbare pc med ind på Mads Madsens konto og holdt den op, så Mads Madsen kunne læse forbuddet og påbuddet. Mads Madsen sagde, at han havde vanskeligt ved at læse, hvad der stod på skærmen, og derfor læste Else M. Siig afgørelsen op for ham. Derpå sagde hun farvel og gik, inden han nåede at sige noget som helst.

Mads Madsen gik ind på sit kontor og gennemså en overvågningsvideo, hvor han kunne se rottens færden i køkkenet. Han syntes ikke, det var rimeligt, at han skulle lukke virksomheden indtil videre på grund af en enkelt rotte, der jo allerede var væk igen, så han satte en ny skrue i risten, fejede rottemøget og de løse rosiner op, vaskede reolen og gulvet og gik i gang med at bage brød til de mange sultne børnehavebørn, der jo ellers ville komme til at mangle brød til frokost og rosinboller til om eftermiddagen. Selvom han syntes, at det egentlig var noget pjat, undlod han at bruge rosiner fra den sæk, som rotten havde bidt i, og smed sækken i en affaldscontainer.

Da der var gået en måned, undrede det Mads Madsen, at han stadig ikke havde fået noget på skrift fra Fødevarestyrelsen, hverken pr. brev eller elektronisk post, om afgørelsen. Han ringede derfor til Fødevarestyrelsen og fik herefter afgørelsen tilsendt. Den fremsendte afgørelse svarede nøjagtigt til det, der er gengivet ovenfor i citat.

Mads Madsen kontaktede derpå sin advokat for at høre, om Fødevarestyrelsens kontrolbesøg havde været lovligt, og om den afgørelse, der var truffet af Fødevarestyrelsen, var gyldig. Han ville i den forbindelse høre, om det virkelig kunne passe, at en så indgribende afgørelse kunne træffes af en "tilfældig og helt åbenbart inkompetent person, når der står i loven, at afgørelser om påbud og forbud skal træffes af miljø- og fødevareministeren". Endelig ville han gerne vide, om han kunne kræve erstatning af Fødevarestyrelsen.

Der ønskes en begrundet stillingtagen til de forvaltningsretlige problemstillinger, som ovenstående hændelsesforløb giver anledning til, herunder hvorledes advokaten bør svare Mads Madsen. Den EU-retlige regulering, der findes på fødevareområdet, skal ikke inddrages i besvarelsen.

*Det skal ved besvarelsen af opgaven lægges til grund, at det følger af regler i fødevarelovgivningen, **at** afløb som det i opgaven omhandlede skal være sikret mod, at rotter kan komme ind, **at** lokaler, hvor der findes fødevarer, skal holdes rene, **og at** det ikke er lovligt at besidde fødevarer, der har været i kontakt med rotter eller rotteekskremer, med henblik på salg.*

Øvrige relevante regler i fødevarelovgivningen er gengivet nedenfor.

Bilag:

Uddrag af fødevareloven:

Kapitel 13

Kontrol og offentliggørelse af kontrolresultater mv.

§ 52. Miljø- og fødevareministeren træffer de afgørelser, herunder meddeler de påbud og forbud, der anses for nødvendige for at sikre overholdelsen af de krav, der er fastsat i fødevarelovgivningen eller i Den Europæiske Unions forordninger og direktiver.

...

§ 53. Tilsynsmyndigheden og personer, som er særligt bemyndiget hertil, har til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme, lokaliteter, transportmidler, forretningsbøger, papirer mv., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, for at tilvejebringe oplysninger til brug for løsning af opgaver i henhold til fødevarelovgivningen.

§ 58. Henlægger miljø- og fødevareministeren sine beføjelser efter loven til en myndighed under ministeriet, kan ministeren fastsætte regler om adgangen til at klage over myndighedens afgørelser, herunder om, at afgørelserne ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, og om myndighedernes adgang til at genoptage en sag, efter at der er indgivet klage.

Uddrag af bekendtgørelse om Fødevarestyrelsens opgaver og beføjelser, der er udstedt i medfør af bl.a. fødevarelovens § 58:

§ 2. Fødevarestyrelsen er en styrelse under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Styrelsen gennemfører Fødevareministeriets politik inden for fødevarer, veterinære forhold, herunder dyrevelfærd og foderstoffer. Styrelsen ledes af en direktør, et antal vicedirektører og en veterinærdirektør.

§ 3. Fødevarestyrelsen fører kontrol og tilsyn med samt udsteder regler vedrørende fødevarer ...

§ 7. Beføjelser, der efter følgende love er tillagt ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, udøves af direktøren for Fødevarestyrelsen ...:

...

3) Lov om fødevarer.

§ 19. Afgørelser truffet af direktøren for Fødevarestyrelsen ... i forbindelse med varetagelse af opgaver efter de i § 7, nr. ... 3 ... nævnte love og forordninger om forhold, der er omfattet af disse love, kan påklages til Fødevareministeriets Klagecenter.

Stk. 2. Klagefristen er 4 uger. Klage skal indgives gennem den myndighed, der har truffet afgørelsen.

§ 21. Direktøren for Fødevarestyrelsen ... kan genoptage en sag efter, at der er indgivet klage.

AO 2

Den 87-årige Ane Andersen (AA) blev den 4. februar 2017 indlagt på det offentlige X-købing Sygehus, Medicinsk Afdeling (en somatisk afdeling), til behandling for blærebetændelse. Blærebetændelsen betød, at AA midlertidigt var meget forvirret. Forvirringstilstanden bevirkede bl.a., at hun ikke fornuftsmæssigt selv kunne tage stilling til lægens behandlingsforslag, og at hun slog ud med arme og ben, så service, medicinglas, vaskefade og blomstervaser m.v. faldt på gulvet og gik i stykker. AA udtrykte de første to dage flere gange ønske om at komme hjem, og personalet på sygehuset forklarede hende hver gang, at det var nødvendigt at forblive indlagt, indtil blærebetændelsen var kureret. På tredjedagen, den 6. februar, fandt en sygeplejerske AA på vej ud ad afdelingens udgangsdør. Sygeplejersken greb straks fat i AA og holdt hende tilbage, hvorefter AA selv gik tilbage på sygestuen. På fjerdedagen, den 7. februar, blev AA fundet gående på sygehusets parkeringsplads. Den tilkaldte sygeplejerske forsøgte forgæves at overtale AA til frivilligt at følge med tilbage til Medicinsk Afdeling. Da dette ikke var muligt, blev AA herefter under højlydte protester og faktisk modstand fysisk ført tilbage til afdelingen.

AA havde en voksen søn, Bent Andersen (BA), som varetog moderens interesser under indlæggelsen, herunder meddelte samtykke til behandling, og som hver dag besøgte hende. BA var beskikket som personlig værge for sin mor, hvilket svarer til at være repræsentant efter forvaltningslovens § 8. BA blev under sit besøg den 7. februar mundtligt orienteret om de ovennævnte episoder. BA var meget kritisk. Han gjorde gældende, at moderen, som hidtil havde boet alene og klaret sig uden støtte, fuldt ud var i stand til at tage vare på sig selv, og at hendes beslutning om at forlade sygehuset derfor skulle respekteres. Han henviste desuden til, at magtanvendelsen ved de to indgreb var gået for vidt, idet moderen påviseligt havde fået blå mærker flere steder på kroppen efter de nævnte episoder. Sønnen forlangte på stedet en skriftlig redegørelse for tilbageholdelsen og tilbageførslen, herunder om grundlaget for og grunden til, at der var anvendt magt den 6. og 7. februar. I første omgang nægtede sygehuset at redegøre skriftligt for episoderne under henvisning til mangel på ressourcer. Da sønnen fastholdt sit krav, modtog han den 10. februar s.å. følgende brev (gengivet i sin helhed) fra X-købing Sygehus:

”Din mor, Ane Andersen, var ved indlæggelsen den 4. februar 2017 og de følgende fem dage meget forvirret og dermed ude af stand til at handle fornuftsmæssigt. Dette resulterede bl.a. i skader på flere af sygehusets ejendele, herunder vaser og service. Hertil kommer, at din mor under tidligere indlæggelser et par gange har forladt afdelingen i en tilsvarende tilstand og været til stor fare for sig selv i trafikken. På grund af personalemangel på afdelingen den pågældende dag var det ikke muligt at afsætte tid til at overtale din mor til frivilligt at undlade at gå ud ad afdelingens dør den 6. februar. Det var derfor påkrævet straks at gribe fat i hende. Tilbageførslen fra parkeringspladsen den 7. februar fandt sted, fordi din mor ikke lod sig overtale til at følge med frivilligt. Vedrørende magtanvendelsens udstrækning bestrides det, at denne var for vidtgående. I den forbindelse kan det oplyses, at gamle mennesker ofte får blå mærker ved selv den mindste berøring.”

BA var ikke tilfreds med sygehusets skriftlige redegørelse for tilbageholdelsen og tilbageførslen, hvilket han – trods flere henstillinger fra personalet om at dæmpe sig – højtråbende og udskældende gav udtryk for, hver gang han efterfølgende var på besøg hos moderen. Besøgene blev flere end påregnet, da moderens sygehusophold blev forlænget på grund af en tilstødt lungebetændelse. Trods flere henstillinger om at iagttage afdelingens regler om besøgstid vedblev BA at besøge moderen uden for besøgstiden. Med henvisning til BA's støjende adfærd og manglende overholdelse af besøgstiden fik han ved brev af 16. februar s.å. fra X-købing Sygehus forbud mod at besøge sin mor under den aktuelle indlæggelse, men blev anvist at kontakte afdelingen pr. e-mail.

BA, som i øvrigt ikke før brevet af 10. februar var blevet gjort bekendt med, at moderen under tidligere indlæggelser et par gange havde forladt afdelingen, mente sig ikke forpligtet til at efterkomme besøgsforbuddet, men ville for en sikkerheds skyld drøfte dette med sin advokat, herunder spørge om, hvor man kunne henvende sig, hvis man var utilfreds med forbuddet. Inden da skrev han en e-mail til det for X-købing Sygehus ansvarlige regionsråd, hvori han gjorde rede for sin utilfredshed med besøgsforbuddet og ønskede dette genovervejet, ligesom han i denne forbindelse forlangte at få et møde med regionsrådsformanden. Fra regionsrådets sundhedsforvaltning modtog han dagen efter en mail med bekræftelse på, at man havde modtaget hans henvendelse. Samtidig fik han at vide, at det ikke var muligt at få et møde med regionsrådsformanden selv, men at det var muligt at mødes med en medarbejder i regionens sundhedsforvaltning om sagen.

Der ønskes en begrundet stillingtagen til de forvaltningsretlige problemstillinger, som ovenstående hændelsesforløb giver anledning til. Det skal ved besvarelsen lægges til grund, at indgreb efter sundhedslovens § 27 e kan indbringes for en klagemyndighed af enhver med retlig interesse. Det skal endvidere lægges til grund, at tvang som led i behandling er en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Ved besvarelsen skal nedennævnte bestemmelser fra sundhedsloven inddrages.

Uddrag af sundhedsloven:

§ 27 c. Bestemmelserne i dette kapitel finder anvendelse på patienter, der er fyldt 15 år, som midlertidigt eller varigt mangler evnen til at give et informeret samtykke, og som er indlagt på en somatisk afdeling på et offentligt sygehus eller på et privat behandlingssted, som regionsrådet har indgået overenskomst eller driftsoverenskomst med, jf. § 75, stk. 2 og 3.

§ 27 e. Sundhedspersoner kan beslutte at foretage indgreb i selvbestemmelsesretten ved fysisk at tilbageholde en patient, der er ved at forlade sygehusafdelingen, eller for at føre vedkommende tilbage til sygehusafdelingen, når der er risiko for, at patienten ved at forlade sygehusafdelingen udsættes for at lide personskade, og øjeblikkelig tilbageholdelse eller tilbageførsel i det konkrete tilfælde er absolut påkrævet for at afværge denne risiko. Tilbageholdelse og tilbageførsel kan alene ske, såfremt patienten befinder sig på sygehusets område.